

новий переклад зробив зайвим віденський «Молитовник», тисячі непроданих примірників якого лежать на складі [4, с. 506].

Слюсарчук у зворотному листі намагався пояснити важливість виходу цього видання для української справи, але відповіді не отримав. «З цілого тону его послідного письма я догадався, що у мого Івана вже не маю чого шукати», - резюмує він і таким чином обґрунтовує неможливість виконати доручення від Тита Реваковича [4, с. 507].

Таким чином ми можемо побачити, як відсутність безумовної підтримки духовенством інтелігенції в українському середовищі змусила Олексія Слюсарчука робити вибір між дружбою і користю для загальної справи. Українські діячі потерпали не лише від загальної байдужості та хронічного браку коштів, а й стикалися із нерозумінням однодумців, що уповільнювало поступ народної справи й створювало штучні перешкоди на її шляху.

Джерела та літератури

1. Барвінський А. Чи українська мова пригідна до перекладу св. Письма і молитов, та духовної проповіді? Коломия, 1921. 32 с.
2. Пуряєва Н. Перший молитовник українською мовою («Молитовник для руського народу» Івана Пулюя 1871 року). *Українська мова*. 2016. № 3. С. 130-141.
3. Пуряєва Н. Українська мова в літургійній практиці українських церков. *Проблеми гуманітарних наук. Серія «Філологія»*. 2018. Вип. 42. С. 128-146.
4. Сокіл В. Епістолярій Тита Реваковича. Львів, 2019. 774 с.
5. Фаріон І. Листи Івана Пулюя як джерело історії перекладу Біблії. *Науковий вісник Чернівецького університету. Романо-слов'янський дискурс*. 2016. Вип. 769. С. 56-61.
6. Франко І. Из переписки П. Куліша з Галичанами 1870-[18]71 рр. Літературознавчі, фольклористичні, етнографічні та публіцистичні праці. 1896-1916. Т. 54. Київ, 2010. С. 102-103.

УДК 001.89(045)

Перенчук О.З., Хомик К.Б.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ІВАН ПУЛЮЙ: НАУКОВЕЦЬ, ПОЛІГЛОТ, ПЕРЕКЛАДАЧ

Анотація. Робота Івана Пулюя над українським перекладом Біблії є визначним досягненням у релігійній та культурній історії. Його роль у цьому грандіозному завданні підкреслює його відданість українській мові, вірі та національній ідентичності. Ця робота стала важливим кроком у розвитку української літературної мови та культурного пробудження

українського народу, особливо в умовах національного утиску. Здібності Пулюя до вивчення мов та його глибокі релігійні переконання формували його підхід до перекладу, забезпечуючи, щоб текст залишався вірним оригінальному змісту та був зрозумілим для українських читачів. Робота Пулюя як перекладача відображає його ширше бачення культурного та національного просвітництва, демонструє його прагнення до духовного і національного просвітництва, яке залишило вагомий слід в історії української культури.

Ключові слова: переклад, Біблія, мова, текст, наука.

Perenchuk O.Z., Khomyk K.B.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

IVAN PULUJ: SCIENTIST, POLYGLOT, TRANSLATOR

Abstract. Ivan Puluj's work on the Ukrainian translation of the Bible is a remarkable achievement in religious and cultural history. His role in this grand task highlights his dedication to the Ukrainian language, faith, and national identity. This work became a crucial step in the development of the Ukrainian literary language and the cultural awakening of the Ukrainian people, especially under conditions of national oppression. Puluj's linguistic abilities and deep religious convictions shaped his approach to translation, ensuring that the text remained faithful to the original meaning while being accessible to Ukrainian readers. Puluj's work as a translator reflects his broader vision of cultural and national enlightenment, demonstrating his commitment to spiritual and national development, which left a significant mark on the history of Ukrainian culture.

Keywords: translation, Bible, language, text, science.

Іван Пулюй (1845–1918), видатний український фізик і винахідник, також відомий своїми внесками як перекладач. Окрім своєї новаторської роботи в галузі фізики, зокрема досліджень рентгенівських променів, Пулюй був глибоко відданий культурному та інтелектуальному пробудженню українського народу. Його перекладацька діяльність є яскравим свідченням цього прагнення. Іван Пулюй був високоосвіченою та космополітичною особистістю, яка володіла кількома мовами. Його обізнаність відображала його широку освіту, подорожі та інтелектуальну діяльність. Відомо, що Пулюй володів і працював із такими мовами:

– українська – рідна мова, яку він активно використовував для популяризації української культури та національної ідентичності.

– німецька – основна мова його академічної та професійної діяльності, оскільки Пулюй навчався та викладав у німецькомовних країнах, таких як Австрія та Німеччина.

– латинська – як науковець із богослов'я та стародавніх текстів, Пулюй добре знав латинську, традиційну мову європейської науки.

–грецька – Пулюй вивчав старогрецьку мову, яку використовував для роботи над перекладом Нового Завіту.

–єврейська – володів єврейською мовою для аналізу оригінальних текстів Старого Завіту під час перекладу Біблії.

–англійська – мав знання англійської, що засвідчується його співпрацею з Британським і закордонним біблійним товариством для публікації української Біблії.

–французька – як різносторонньо освічена людина, Пулюй, ймовірно, знав французьку, яка була поширеною мовою дипломатії та науки того часу.

–чеська – під час навчання в Празі Пулюй мав можливість ознайомитися з чеською мовою, яка була поширеною у цьому регіоні.

–польська – враховуючи його походження з Галичини (частини Австро-Угорської імперії з чисельним польським населенням), Пулюй, ймовірно, вільно володів польською мовою.

Ця багатомовність дозволила Пулюю взаємодіяти з різними академічними, релігійними та культурними спільнотами, сприяючи його успіху як науковця, перекладача та захисника української ідентичності.

Пулюй співпрацював із видатними діячами українського національного відродження, щоб зробити фундаментальні релігійні та літературні тексти доступними для україномовного населення. Одним із його найвизначніших досягнень як перекладача стала співпраця з Пантелеймоном Кулішем, відомим українським письменником, істориком і перекладачем, у створенні перекладу Біблії українською мовою. Цей переклад став важливою віхою в історії української культури, адже це була перша повна версія Біблії сучасною українською мовою. Пулюй зосередив свою увагу на перекладі Нового Заповіту та окремих частин Старого Заповіту, зокрема Псалмів. Роль Пулюя в цьому проєкті була як мовознавчою, так і науковою. Його глибокі знання стародавніх мов, включаючи грецьку та єврейську, забезпечили точність і відповідність перекладу оригінальним текстам. Метою цього перекладу було зробити Святе Письмо доступним для ширшої україномовної аудиторії, сприяючи духовному та культурному розвитку. Переклад було завершено й опубліковано у 1903 році за підтримки Британського та закордонного біблійного товариства.

Переклад Біблії, здійснений Пулюєм і Кулішем за участі Івана Нечуя-Левицького, був новаторським із кількох причин. Він не лише збагатив український літературний канон, а й зміцнив культурну ідентичність українців у час, коли Російська імперія активно придушувала українську мову та культуру. Здібності Пулюя до вивчення мов та його глибокі релігійні переконання формували його підхід до перекладу, забезпечуючи, щоб текст залишався вірним оригінальному змісту та був зрозумілим для

українських читачів. Робота Пулюя як перекладача відображає його ширше бачення культурного та національного просвітництва. Надаючи українцям доступ до священних і наукових текстів рідною мовою, він зробив значний внесок у збереження та утвердження української ідентичності, підсилюючи зв'язок між наукою, вірою та національною гордістю. Його перекладацька діяльність залишається свідченням відданості як інтелектуальному, так і національному розвитку.

Джерела та література

1. Заставний Ф. Іван Пулюй – великий патріот України: Малознані сторінки творчості. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 1996. 80 с.
2. Зушман І. Короткий огляд робіт Івана Пулюя на базі фондів бібліотеки Чернівецького державного університету ім. Ю.Федьковича. *Матеріали міжнародної наукової конференції, присвячена 150-річчю від дня народження видатного українського фізика і електротехніка Івана Пулюя*, пленарні доповіді, 24-28 травня 1995 року : Тези допов. Тернопіль : ТПІ, 1995. С. 10.
3. Іван Пулюй: життя в ім'я науки та України: бібліограф. покажч. [Текст] / Терн. обл. універс. наук. б-ка, Терн. нац. техн. ун-т ім. І. Пулюя; укл. Л. Оленич; вебліогр. список Г. Онисько. Тернопіль: Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, 2010. 84 с.
4. Таранюк В. Про Івана Пулюя, Василя Єрошенка, Василя Каразіна, Агатангела Кримського, Лазаря Заменгофа. Київ: Грані-Т, 2009. 88 с.
5. Danylenko Andrii. From the Bible to Shakespeare. Pantelejmon Kuliš (1819–1897) and the Formation of Literary Ukrainian. Boston: Academic Studies Press, 2016.

УДК 821.111.9

Савчин Т.О., к. філол. н., доц.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
Україна

МОВНО-САКРАЛЬНА БИТВА ВЕЛИЧНИХ УКРАЇЦІВ – ІВАНА ПУЛЮЯ ТА ІВАНА ФРАНКА ЩОДО ПЕРЕКЛАДУ БІБЛІЇ ЯК СИМВОЛУ УКРАЇНСЬКОЇ САМОБУТНОСТІ Й САМОСТІЙНОСТІ (НА ОСНОВІ ДОСЛІДЖЕНЬ ІРИНИ ФАРІОН)

Анотація. У тезах доповіді аналізується спадщина Івана Пулюя як багатогранного діяча науки, культури та національного відродження. Розглядається його внесок у наукові дослідження, переклад Біблії, формування сакрального стилю української мови та розвиток націєтвірного світогляду (зокрема, на основі досліджень Ірини Фаріон). Порівнюються ідеї Пулюя з поглядами Івана Франка, що дозволяє